

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro
2016 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. V-267

MOKYKLOS, ĮGYVENDINANČIOS BENDROJO UGDYMO PROGRAMAS, VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos kokybės įsivertinimo metodika (toliau – Metodika) nustato vieną iš mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos, veiklos įsivertinimo būdų.

2. Metodikoje apibrėžiami mokyklos, įgyvendinančios bendrojo ugdymo programos (toliau – mokykla), veiklos kokybės įsivertinimo tikslai, uždaviniai ir principai, pateikiamas mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis, mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo etapai ir organizavimas.

II SKYRIUS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO TIKSLAI

3. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo tikslai:

3.1. plėtoti duomenimis grįsto valdymo kultūrą mokykloje;

3.2. skatinti mokyklos bendruomenės kryptingą, į rezultatus orientuotą diskusiją apie gerą mokyklą;

3.3. stiprinti mokyklos bendruomenės narių įsipareigojimą ugdymo kokybei ir atsakomybę, taikant įsivertinimą kaip kasdienę praktiką – savistabą, refleksiją, dialogą;

3.4. į mokyklos tobulinimo procesus įtraukti visus bendruomenės narius, kitas suinteresuotas grupes.

III SKYRIUS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO UŽDAVINIAI IR PRINCIPAI

4. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo uždaviniai:

4.1. atrasti mokyklos veiklos kokybės sėkmes bei trukdžius ir nustatyti tobulintinas sritis;

4.2. atkreipti mokyklos bendruomenės dėmesį į veiklos aspektus, lemiančius ugdymo šiuolaikiškumą ir kokybę;

4.3. remiantis mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais, priimti bendrus sprendimus dėl būtinų veiksmų, gerinant mokyklos veiklą;

4.4. remiantis mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatais, rengti ir koreguoti mokyklos strateginius, metinius veiklos, ugdymo planus;

4.5. sudaryti sąlygas visiems mokyklos bendruomenės nariams, reflektavus savo ir mokyklos veiklą, susitelkti siekiant nuolatinio vertybėmis pagrįsto ugdymo(si) proceso tobulinimo;

4.6. sudaryti sąlygas visai mokyklos bendruomenei, mokyklos veikla suinteresuotiems partneriams sistemingai, argumentuotai ir rezultatyviai diskutuoti apie mokinių asmenybės ugdymą ir mokymąsi;

4.7. pripažinti mokytojų meistriškumą ir gerąsias praktikas kaip tinkamus pavyzdžius mokytojų bendruomenės, mokyklos kaip organizacijos mokymuisi;

4.8. atsiskaityti už savo veiklos kokybę mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, dalyvių susirinkimui (savininkui), švietimo valdymo subjektams, įgyvendinant viešąjį interesą, kitiems suinteresuotiems asmenims ir partneriams.

5. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas remiasi šiais principais: bendradarbiavimo, kūrybiškumo, atsakingumo, objektyvumo, tvarios ir pasidalytos lyderystės mokymuisi, humaniškumo, demokratiškumo, konfidencialumo bei tolerancijos.

IV SKYRIUS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO MODELIS

6. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelis sudarytas iš vertinimo sričių, kurios detalizuojamos temomis, o šios skaidomos į rodiklius. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandara pateikta Metodikos 1 priede.

7. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo modelį sudaro keturios vertinimo sritys, susijusios priešastiniais ryšiais: rezultatai, ugdymas(is) ir mokinių patirtys, ugdymo(si) aplinkos, lyderystė ir vadyba. Kaip atskira sritis neišskirta mokyklos kultūra, jos aspektai aprašyti rezultatus lemiančiose srityse. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo sričių priešastiniai ryšiai nurodyti Metodikos 2 priede.

8. Pirmoji sritis – rezultatai – yra svarbiausias mokyklos veiklos kokybės požymis. Vertinant šią sritį, siekiama išsiaiškinti, kas pasiekama ugdant kiekvieną mokinį ir kokie yra apibendrinti mokyklos veiklos rezultatai, taip pat suvokti rezultatų kaitą – mokinio ir mokyklos pažangą.

9. Antroji sritis – ugdymas(is) ir mokinių patirtys – lemia ugdymo rezultatus dviem ugdymo proceso aspektais: formaliuoju ugdymu ir visu mokykliniu gyvenimu, visomis mokykloje ar mokyklai organizuojant įgyjamomis mokinių patirtimis, įskaitant mokyklos kultūros poveikį („paslėptoji ugdymo programa“). Vertinant šią sritį, siekiama išsiaiškinti, kaip planuojamas ir organizuojamas ugdymas ir ką mokykloje patiria mokiniai.

10. Trečioji sritis – ugdymo(si) aplinkos – akcentuoja fizinių ir virtualių mokymosi aplinkų reikšmę ugdymui. Vertinant šią sritį, pabrėžiamas aplinkų kūrimo ir ugdymo ryšys, ugdymo proceso dalyvių įtraukimas į erdvių bendrakūrą. Vadovaujamosi atviros mokyklos, „mokymosi be sienų“, neformalių mokymosi bendruomenių ir nuolatinio mokymosi idėjomis.

11. Ketvirtoji sritis – lyderystė ir vadyba – akcentuoja, kiek nuosekliai ir darniai veikia visa mokyklos bendruomenė, siekdama mokinių mokymosi pažangos ir pasiekimų ir asmenybės brandos (ūgties). Vertinama, kaip mokyklos bendruomenėje susitariama dėl veiklos perspektyvos, kokiomis nuostatomis grindžiama bet kuri vykstanti veikla, kaip siekiama asmeninio profesinio meistriškumo.

12. Kiekvienoje srityje išskirtos temos, apibrėžiančios mokyklos kokybės kryptis, ir rodikliai, nusakantys mokyklos kokybės matmenį.

13. Kiekvienam rodikliui paaiškinti pateikiami raktiniai žodžiai, lakoniškai apibūdinantys esminius rodikliui priskirtų mokyklos veiklos aspektų kokybės kriterijus.

14. Raktiniams žodžiams teikiamas konkretesnis požymių, liudijančių tam tikru rodikliu įvardytų reiškinių kokybę, aprašymas, vadinamas detaliuoju rodiklio aprašymu arba iliustracija.

15. Detaliajame rodiklio aprašyme nurodytas pageidaujamas, idealus mokyklos veiklos būvis, atitinkantis aukščiausią kokybę.

V SKYRIUS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMAS

16. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas yra vadybos ciklo dalis. Įsivertinimo principai įpareigoja mokyklos vadovą, pavaduotoją (-us) ugdymui (skyrių vedėją (-us)), mokytojus veikti kartu tariantis su mokiniais, jų tėvais (globėjais, rūpintojais) dėl mokinių siektinų vertybių, jų pažangos ir pasiekimų gerinimo, kuriant pasitikėjimo ir pagarbos vieni kitiems atmosferą.

17. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą inicijuoja mokyklos vadovas.

18. Mokyklos veiklos įsivertinimo sritis, atlikimo metodiką pasirenka mokyklos taryba.

19. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupė (ar kita mokytojų komanda, pvz., mokyklos strateginio plano rengimo grupė, metodinė taryba ar kt., jeigu jai ši veikla yra deleguota) suplanuoja ir įgyvendina mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą. Visi mokyklos bendruomenės nariai atsakingai dalyvauja įsivertinime ne tik pateikdami ar rinkdami duomenis, bet ir reflektuoja juos ir prisiima atsakomybę už mokyklos veiklos tobulinimo procesus ir sprendimų įgyvendinimą.

20. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas gali būti atliekamas šiais būdais:

20.1. platusis (arba visuminis) įsivertinimas. Jo metu, atsižvelgus į mokyklos tipą, jos kontekstą, mokyklos bendruomenė vertina visas sritis, temas ir rodiklius remdamasi detaliuosiuose rodiklių aprašymuose pateiktu aukščiausiu kokybės būviu. Vertinimo rezultatai gali tapti atspirties tašku gilesniam teminiam ar iškilusios problemos tyrimui;

20.2. teminis įsivertinimas. Teminiam įsivertinimui pasirenkama sritis ar tema ar siauresnis veiklos aspektas atidesniam kokybės būvio tyrinėjimui. Teminis vertinimas gali būti atliekamas be išankstinės nuostatos, kas konkrečiai ir kodėl mokyklos bendruomenei nepatinka; juo iš pradžių siekiama konstatuoti padėtį, o, surinkus pakankamai įrodymų, interpretuojama ir vertinama pasirinktoji tema;

20.3. iškilusios mokykloje problemos analizė. Problemos analizė pradedama problemos, išreiškiančios neatitikimą tarp esamos ir pageidaujamos padėties, identifikavimu. Problemos tyrimą gali suponuoti mokinių socialinė, emocinė ir elgesio raida bei kompetencijų raiška, išorinis vertinimas, egzaminų ar testų rezultatai, rizikos veiksniai, plačiojo (visuminio) įsivertinimo ar bendruomenės narių struktūruotos diskusijos apie esamą kokybės padėtį mokykloje išvados ir pan. Problemos analizės tikslas – surinkti duomenis, atskleidžiančius nepasitenkinimą keliančios situacijos priežastis, ir remiantis jais, pateikti problemos sprendimo būdą.

21. Atliekant mokyklos veiklos kokybės įsivertinimą, yra renkami patikimi duomenys, pasirenkant tinkamus socialinio tyrimo metodus. Duomenims rinkti ir jiems apdoroti rekomenduojama naudotis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tiesiogine internetine sistema www.iqesonline.lt.

22. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimui plačiai taikomi antrinių duomenų šaltiniai: kiekybiniai mokyklos stebėsenos duomenys, mokinių pažangos ir mokymosi pasiekimų duomenys, mokytojų ir vadovų įsivertinimo ir atestacijos duomenys, įvairių mokykloje vykdytų apklausų ir tyrimų duomenys ir kt. Šie duomenys papildo įsivertinimo metu tiesiogiai gautus duomenis, naudojami analizuojant situaciją ir grindžiant sprendimus dėl mokyklos kokybės bei tobulinimo krypčių.

VI SKYRIUS

MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS ĮSIVERTINIMO ORGANIZAVIMO ETAPAI

23. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo grupei rekomenduojama įgyvendinti penkis įsivertinimo proceso etapus:

23.1. pasirengimo etapas. Jo metu diskutuojama ir priimamas bendras sprendimas dėl pagrindinio motyvo pasirinkti tam tikrus įsivertinimo aspektus, dėl įsivertinimo atlikimo būdo, dėl probleminio vertinimo klausimo formulavimo;

23.2. įsivertinimo plano parengimo etapas. Jo metu apibrėžiami mokyklos įsivertinimo tikslai, numatomi dalyviai ir jų funkcijos, duomenų šaltiniai, respondentų grupės, sukonkretinami rodiklio detalijame aprašyme nurodyti kokybės požymiai pagal mokyklos kontekstą, numatomi duomenų interpretavimo kriterijai, parengiamas vertinimo eigos planas, numatoma, kas ir kaip pasinaudos vertinimo rezultatais;

23.3. įsivertinimo instrumento (-ų) parengimo etapas. Jo metu pasirenkami, parengiami arba pritaikomi įsivertinimo instrumentai (galima naudotis Nacionalinės mokyklų vertinimo agentūros tiesiogine internetine sistema www.iqesonline.lt). Rengiant įsivertinimo instrumentą (-us),

nustatomos respondentų grupės, jos instruktuojamos ir motyvuojamos įsivertinimo duomenims teikti. Aptariama, kokie jau esantys mokyklos duomenys bus panaudoti įsivertinimui;

23.4. įsivertinimo atlikimo etapas. Jo metu surenkami patikimi duomenys ir informacija. Gauti duomenys analizuojami, interpretuojami, reflektuojami, aptariami su respondentų grupėmis ir suformuluojamos išvados. Numatoma, kaip įsivertinimo duomenis panaudoti bendruomenės sprendimams ir įsipareigojimams dėl veiklos tobulinimo;

23.5. atsiskaitymo ir informavimo etapas. Jo metu parengiama mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo ataskaita. Ataskaitoje pateikiami mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo apibendrinti duomenys, jų analizė, suformuluojamos įsivertinimo išvados ir rekomendacijos mokyklos veiklos kokybei tobulinti. Apie mokyklos veiklos kokybės apibendrintus įsivertinimo rezultatus ir tobulinimo kryptis informuojama mokyklos bendruomenė, mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas), kiti suinteresuoti asmenys. Konkretūs įsivertinimo metu gauti duomenys yra konfidenciali mokyklos bendruomenės informacija. Juos teikti kitiems asmenims ar institucijoms mokykla gali, tik gavusi mokyklos bendruomenės sutikimą.

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimas ir tobulinimas yra tarpusavyje susiję priežasties ir pasekmės ryšiais, daro įtaką vienas kitam. Mokykla kaip pradinį tašką gali pasirinkti tobulinimo aspektą, o vėliau įsivertinti taikytų priemonių naudingumą ir atvirkščiai pradėti nuo įsivertinimo ir pereiti prie tobulinimo veiksmų. Tobulinimo ir vertinimo ciklas paprastai siejamas su mokyklos strateginio planavimo ciklu.

25. Mokyklos veiklos kokybės įsivertinimo rezultatai yra pagrindas bendru sutarimu priimti sprendimus dėl pasiektos veiklos kokybės, dėl pasiektos mokyklos pažangos ir dėl mokinių socialinio, emocinio ir dorovinio ugdymo, jų mokymosi pažangos ir pasiekimų bei mokyklos kaip organizacijos veiklos kokybės tobulinimo.

26. Mokyklos taryba analizuoja veiklos kokybės įsivertinimo rezultatus ir priima sprendimus dėl veiklos tobulinimo.

27. Mokykla informaciją apie veiklos kokybės įsivertinimo apibendrintus rezultatus ir tobulinimo kryptis skelbia viešai atsiskaitydama visuomenei apie mokyklos kaip organizacijos siekiamas vertybes ir pažangą.

28. Mokyklos veiklos kokybės tobulinimui reikiamą pagalbą teikia mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, dalyvių susirinkimas (savininkas).
